

**ROZSUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Štefana Šatku a členov JUDr. Aleny Priecelovej a JUDr. Viery Pepelovej, v právnej veci žalobcu: **Slovenská republika, Ministerstvo financií SR, Daňový úrad Košice IV**, Južná trieda 8, 040 01 Košice,, proti žalovanému: **F. K., a. s., T., X.**, zastúpeným JUDr. M. W., advokátom, F., X., **o zaplatenie 13 825 797,981 Eur (416 515 990 Sk) s príslušenstvom**, na mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Košice II č. k. 34Cb/338/2006-85 zo 6. júla 2007 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 2 Cob/155/2007-186 z 21. apríla 2008, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky **z a m i e t a**.

Žalobca je povinný zaplatiť žalovanému náhradu trov dovolacieho konania vo výške 66 804,60 Eur na účet právneho zástupcu.

Odôvodnenie:

Okresný súd Košice II rozsudkom č. k. 34Cb/338/2006-85 z 11. júna 2007 žalobu v časti istiny 416 240 071 Sk spolu so 7,55% ročným úrokom z omeškania od 23. júla 2004

zamietol. V prevyšujúcej časti istiny a úrokov z omeškania konanie zastavil a žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania nepriznal.

Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 416 515 990 Sk s príslušenstvom, titulom neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci. Žalobca svoju žalobu oprel o rozhodnutie Komisie európskych spoločností zo dňa 7. júna 2006. Podľa čl. 249 ods. 4 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, rozhodnutie je vo svojej celistvosti záväzné pre toho, komu je určené. Súd zistil, že pre žalovaného priamo z rozhodnutia nevyplývajú žiadne povinnosti. Zo záverov rozhodnutia Komisie vyplýva, že výhoda pre príjemcu vznikla v momente, keď sa daňový úrad rozhodol vzdať sa časti svojich pohľadávok a tým poskytnúť pomoc príjemcovi. Výhoda príjemcu voči konkurentom spočívala v skutočnosti, že od neho daňový úrad nevymáhal svoje daňové pohľadávky. Pre rozhodovanie súdu je dôležité, že daňový nedoplatok ako záväzok žalovaného voči žalobcovi zanikol priamo zo zákona právoplatnosťou uznesenia súdu o potvrdení vyrovnania. Vydaním rozhodnutia Komisie o štátnej pomoci nevznikla nová pohľadávka žalobcu proti žalovanému. V prejednávanej veci vyhlásila Komisia, že momentom poskytnutia pomoci bolo hlasovanie zástupcu daňového úradu vo vyrovnacom konaní. Pokiaľ žalobca v konaní pred vyrovnacím súdom konal spôsobom, ktorý predpokladá Ústava (č. 2 ods. 2), u žalovaného nemohla byť splnená podmienka vedomosti (§ 26 ods. 23 zákona o štátnej pomoci) o tom, že dochádza k poskytovaniu štátnej pomoci, pretože žiadny právny predpis takéto konanie správcu dane neposudzoval ani neposudzuje ako poskytovanie štátnej pomoci. Preto súd dospel k záveru, že nie je možné oprieť návrh na vydanie konštitutívneho rozhodnutia o tvrdenie, že je to povinnosť, ktorá žalovanému vyplýva zo zákona.

Na odvolanie žalobcu proti rozsudku prvostupňového súdu Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací rozsudkom č. k. 2Cob/155/2007-186 z 21 apríla 2008 potvrdil napadnutý rozsudok a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania vo výške 6 036 413 Sk. Z odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s rozhodnutím prvostupňového súdu. Medzi účastníkmi konania nie je a ani nebolo sporné, že uznesenie Krajského súdu v Košiciach ako súdu konkurzného sp. zn. 3V 1/04-31, ktorým bolo potvrdené vyrovanie žalovaného, nadobudlo právoplatnosť 23. júla 2004. Na základe tohto zaplatil žalovaný všetkým svojim veriteľom sumu určenú

v rozhodnutí o potvrdení vyrovnania, žalobcovi čiastku 224 277 840 Sk. Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 3V 1/04-18 zo dňa 30. decembra 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 11. januára 2005 bolo vyrovnacie konanie žalovaného vyhlásené za skončené. Odvolací súd konštatuje, že prvostupňový súd správne zistil, že žalovaný o žiadnu štátnu pomoc príslušné štátne orgány nežiadal a nevyvíjal kroky smerujúce k jej získaniu. Žalovaný preukázal, že vyrovnanie s uspokojením veriteľov, vrátane žalobcu, v rozsahu 35 % ich pohľadávok bolo jednoznačne najvýhodnejším riešením. Tvrdenia žalobcu, odkazujúce na závery Komisie, v zmysle ktorých vyrovnanie v porovnaní s konkurzom alebo daňovou exekúciou nevedlo k najlepšiemu výsledku pre štát, sú zjavne nepodložené, pričom Komisia pri nich nerešpektovala ustanovenia vnútroštátneho práva upravujúce kolíziu konkurzného a exekučného konania. Komisia v odôvodnení svojho rozhodnutia vychádzala z toho, že predaj aktív v konkurznom konaní by so všetkou pravdepodobnosťou viedol k vyššiemu výnosu pre veriteľov. Vzhľadom na to, že daňový úrad by bol uspokojený v prvej skupine ako oddelený veriteľ a navyše by získal väčšinu výnosu rozdeleného v druhej skupine. Komisia zastáva názor, že takmer celý výnos získaný v konkurze by šiel v prospech daňového úradu.

Preto odvolací súd sa stotožnil so záverom prvostupňového súdu, že žalobca v konaní nepredložil žiaden dôkaz, ktorým by dosvedčil opodstatnenosť svojho práva, a preto napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil.

Na podnet žalobcu generálny prokurátor Slovenskej republiky proti uvedeným rozhodnutiam oboch inštančných súdov podal mimoriadne dovolanie.

Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uvedené rozsudky zmenil tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi 13 816 639,148 Eur so 7,55 %-ročným úrokom od 23. júla 2004 do zaplatenia v lehote troch dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Uviedol, že sudy pri konkurencii komunitárneho a vnútroštátneho práva mali pri posudzovaní základu nároku rešpektovať právo komunitárne. Tvrdí, že základ uplatneného nároku bol daný rozhodnutím Komisie o neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci, ktorá v súlade s ust. § 26 zákona o štátnej pomoci bola právnym základom pre vznik povinnosti

poskytovateľa vymáhať a povinnosti príjemcu zaplatiť sumu zodpovedajúcu neoprávnenej štátnej pomoci vrátane úroku. Poukázal na rozsudok Súdneho dvora ES z 18. júla 2007 vo veci C – 119/05, z ktorého vyplýva, že právo spoločenstva bráni použitiu zásady prekážky vecí právoplatne rozsúdených, pokiaľ táto zásada bráni vráteniu štátnej podpory, ktorá bola poskytnutá v rozpore s právom spoločenstva. Tiež na rozsudok zo 17. decembra 1970 vo veci X. I. H., že voči právu prameniacemu zo Zmluvy ako nezávislého zdroja práva, nemožno z dôvodu jeho špecifickej a jedinečnej povahy odporovať na základe vnútroštátneho právneho prepisu cestou súdnych orgánov bez tohto, aby nestratilo svoj komunitárny charakter, a aby nebol spochybnený právny základ samotného Spoločenstva.

Zdôrazňuje, že právny titul a povinnosť vymáhať štátnu pomoc vznikol pre poskytovateľa na základe právoplatného rozhodnutia komisie, a ak je vnútroštátny súd konfrontovaný s neoprávnene poskytnutou štátnou pomocou, musí z takejto neoprávnenej štátnej pomoci, a to buď na základe vnútroštátnych predpisov, alebo na základe právnych noriem spoločenstva. V opačnom prípade sa uplatní zodpovednosť štátu za porušenie komunitárneho práva.

Ak sa pomoc poskytla bez predchádzajúceho oznámenia Komisii, je podľa článku 88 ods. 3 ZES protiprávna, príjemca pomoci nemôže mať v tomto prípade legitímnu dôveru v zákonnosť jej poskytnutia. Ani dotknutý členský štát, ani dotknutý subjekt sa nemôžu dovoľávať zásady právnej istoty ako prekážky vrátenia pomoci, keďže riziko vnútroštátneho sporu bolo možné predpokladať už od jej poskytnutia.

Zrušenie protiprávnej pomoci jej vymáhaním je logickým následkom konštatovania jej protiprávnosti. Vrátením pomoci jej príjemca stratí výhodu, ktorú na trhu požíval voči svojim konkurentom, a nastolí sa nanovo skoršia situácia, existujúca pred poskytnutím pomoci.

Pokiaľ ide o opatrenie pomoci poskytnutej vo forme zníženia dane, navrátenie do pôvodného stavu umožňuje, v štádiu vymáhania pomoci vnútroštátnymi orgánmi zohľadniť len daňové zaobchádzanie, v prípade potreby výhodnejšie ako podľa všeobecného práva, poskytnuté pri neexistencii protiprávnej pomoci a podľa vnútroštátnych noriem zlučiteľných s právom spoločenstva na základe skutočne vykonanej operácie. Ďalej uvádza, že článok 87 a nasl. ZES, článok 14, nariadenia č. 659/1999, ako aj zásady ochrany legitímnej dôvery, právnej istoty a proporcionality, nemôžu brániť vnútroštátnemu opatreniu, ktoré

nariaďuje vrátenie pomoci v rámci výkonu rozhodnutia komisie, ktorá túto pomoc kvalifikovala ako nezlučiteľnú so spoločným trhom, a ktorej skúmanie vzhľadom na tie isté ustanovenia a všeobecné zásady neodhalilo skutočnosti, ktoré by mohli mať vplyv na jej platnosť. Dodáva, že v súlade s komunitárnym právom upravuje vnútroštátne právo poskytnutie štátnej pomoci v zákone o štátnej pomoci a odpustenie dane podľa tohto zákona je považované za nepriamu štátnu pomoc. Tvrdí, že z dokazovania je nesporné, že komisia v bode 155 rozhodnutia dospela k záveru, že Slovenská republika protiprávne poskytla štátnu pomoc odpísaním daňového dlhu v prospech F. K., a. s., a porušila článok 88 ods. 3 ES. Uvádza, že hodnotenie rozhodnutia Európskej komisie vnútroštátnym súdom neprislúcha, teda vnútroštátne súdy sú povinné rešpektovať rozhodnutie Komisie. Pokiaľ Komisia vyhodnotila správu audítorskej spoločnosti ako nedôveryhodnú a zaujala k otázke výhodnosti vyrovnacieho konania negatívne stanovisko, odvolací súd bol povinný rešpektovať jej závery a nemal o tejto otázke vyslovovať vlastné úsudky a hodnotenia, pretože na takúto prieskumnú činnosť nemal právomoc.

Ak súdy mali pochybnosti o správnosti rozhodnutia Komisie, ktoré tvorí základ uplatňovaného nároku, mali možnosť postupovať v zmysle oznámenia komisie k efektívnemu vykonávaniu rozhodnutí komisie prikazujúcich členským štátom vymáhať neoprávnené poskytnutú a nezlučiteľnú pomoc. Z tohto oznámenia cituje: „V prípade, že príjemca pomoci napadne vykonanie rozhodnutia v konaniach pred vnútroštátnym súdom z dôvodu, že takéto rozhodnutie je protiprávne, vnútroštátny sudca musí v súlade s čl. 234 ZES požiadať Súdny dvor o prejudiciálne konanie o platnosti takéhoto rozhodnutia. Tvrdí, že mimoriadne dovolanie je jediným prostriedkom, ktorým možno zabezpečiť realizáciu rozhodnutia komisie zo 7. júna 2006.

Na záver uviedol, že súdy tým, že nerešpektovali ustanovenia komunitárneho práva, ako aj tým, že nerešpektovali jednoznačné znenie § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci, vec po právnej stránke nesprávne posúdili, ak namiesto toho, aby žalobe vyhovel, túto nedôvodne a v rozpore so zákonom zamietli.

K mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora sa vyjadril žalobca v tom smere, že nemá žiadne pripomienky a súhlasí s vyjadrenými právnymi závermi.

Žalovaný sa k podanému mimoriadnemu dovolaniu vyjadril a navrhol, aby dovolací súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky zamietol. Žalovaný

sa stotožňuje so závermi napadnutých rozsudkov, považuje ich za zákonné, vecne správne, vychádzajúce zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu a založené na správnom právnom posúdení veci. Uvádza, že zásadná otázka, ktorou sa musí dovolací súd zaoberať, je, či sa na vyrovnacie konanie môžu aplikovať normy komunitárneho práva, týkajúce sa štátnej pomoci. Vyrovnacie konanie sa začalo dňa 7. marca 2004. Dňom 1. mája 2004 sa S. stala členským štátom EÚ a zmluvnou stranou zmlúv, na ktorých je únia založená. Preto tvrdí, že nakoľko vyrovnacie konanie žalovaného bolo začaté pred vstupom SR do ES/EÚ, vylučuje aplikáciu právnych noriem komunitárneho práva na danú vec a rovnako to vylučuje, aby súdy pri výklade noriem komunitárneho práva vychádzali z rozhodnutí Súdneho dvora ES. Krajský súd Košice uznesením sp. zn. 3 V 1/04-17 zo dňa 29. apríla 2004 povolil vyrovnanie. Tvrdí, že v čase, keď žalovaný podal návrh na vyrovnanie a súd vyrovnanie povolil, žiaden platný a účinný právny predpis nepovažoval súhlas správcu dane s vyrovnaním za štátnu pomoc. Na základe tohto vyrovnacieho konania potom došlo k čiastočnému uspokojeniu pohľadávky správcu dane a k zániku tej časti pohľadávky, ktorú dlžník – žalovaný podľa obsahu vyrovnania nebol povinný plniť. Poukázal tiež na list štátneho tajomníka ministerstva financií SR č. MF/881/2005-83 zo dňa 2. augusta 2005, ktorým, okrem iného, oznámil Komisii, že správca dane nepovažoval vyrovnanie za formu štátnej pomoci. Pre absenciu akejkoľvek právnej úpravy, ktorá by vyrovnanie považovala za štátnu pomoc, žalovaný nemal vedomosť o tom, že by postup správcu dane v konkurznom konaní mohol byť posudzovaný ako štátna pomoc. Žalovaný nikdy o žiadnu štátnu pomoc štátne orgány nežiadal, a ani nevyvíjal kroky smerujúce k jej získaniu.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O. s. p.), bez nariadenia pojednávania podľa § 243a ods. 1 O. s. p., skúmal najskôr podmienky konania o mimoriadnom dovolaní podľa ust. § 243e až 243h O. s. p.

Podľa ust. § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Podľa ust. § 243e ods. 2 O. s. p., mimoriadne dovolanie možno podať len proti tomu výroku súdneho rozhodnutia, ktoré účastník konania, osoba dotknutá týmto rozhodnutím alebo osoba poškodená týmto rozhodnutím, súdu namieta.

Podľa ust. § 243f ods. 1 O. s. p., mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, alebo konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

Podľa ust. § 243g O. s. p., mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu.

Podľa ust. § 243h ods. 1 O. s. p., v mimoriadnom dovolaní sa musí popri všeobecných náležitostiach podania (§ 42 ods. 3 O. s. p.) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu a z akých dôvodov sa toto rozhodnutie napáda.

Dovolací súd zistil, že mimoriadne dovolanie všetky zákonom požadované procesné náležitosti a podmienky konania na rozhodnutie dovolacieho súdu spĺňa.

Podľa ust. § 243i ods. 2 O. s. p., v konaní o mimoriadnom dovolaní platia primerane ustanovenia o konaní na dovolacom súde (§ 242 až § 243d O. s. p.), ak tento zákon neustanovuje niečo iné.

Objektívny postup súdov sa musí prejavíť nielen vo využití všetkých dostupných a pritom legálnych zdrojov zisťovania skutkového základu na rozhodnutie, ale aj v tom, že jeho rozhodnutie obsahuje (musí) aj odôvodnenie, ktoré preukázateľne vychádza z týchto objektívnych postupov a ich uplatnenia v súlade s procesnými predpismi. Súčasne má každý účastník občianskeho súdneho konania právo na to, aby sa v jeho veci vykonal výklad dotknutej právnej normy, ktorá je v súlade s ústavou, čo je základným predpokladom pre ústavne konformnú aplikáciu tejto právnej normy na zistený skutkový stav veci.

Uvedené východiská bol povinný dodržiavať v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora aj najvyšší súd ako súd dovolací, ktorého úlohou bolo posúdiť, či oba inštančné sudy ich rešpektovali, a to minimálne v takej miere, ktorá je akceptovateľná a udržateľná.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 1 O. s. p., ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní z popísaného skutkového stavu vyvodil, že súdy nerešpektovali jednak ustanovenia komunitárneho práva a jednoznačné znenie § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci, keď vec po právnej stránke nesprávne posúdili (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Podľa § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

V konaní nebolo sporným, že Komisia európskych spoločenstiev rozhodnutím zo dňa 7. júla 2006 o štátnej pomoci č. C 25/2005 (ex NN 21/2005) poskytnutej Slovenskou republikou v prospech F. K., a.s., prijala rozhodnutie, podľa ktorého: Štátna pomoc, ktorú S. poskytla v prospech F. K., a.s., vo výške 416 515 990 SK, nie je zlučiteľná so spoločným trhom (čl. 1). Slovenská republika prijme všetky opatrenia potrebné na vymáhanie nezákonne poskytnutej pomoci uvedenej v čl. 1 od príjemcu späť (čl. 2 ods. 1).

V konaní sa žalobca domáhal žalobou (§ 80 písm. c/ O. s. p.) voči žalovanému zaplata 416 240 071 Sk, s príslušenstvom, titulom vrátenie štátnej pomoci, ktorú žalovanému poskytla S. ako realizáciu vyššie uvedeného rozhodnutia komisie od jej príjemcu F. K., a.s., späť.

Rozhodnutie komisie je sekundárnym prameňom komunitárneho práva a právo každého členského štátu musí byť vykladané v súlade s právom komunitárnym, pričom národné štáty si zachovávajú určitú autonómiu.

Komunitárne právo je však bez ďalšieho nadriadené právom členských štátov, medzi ktorými nesmie byť rozpor. Prípadný rozpor medzi komunitárnym právom a právom vnútroštátnym, by mal byť riešený v prospech komunitárneho práva, ku ktorému však došlo

až okamžikom pristúpenia Slovenskej republiky a EÚ a ES k plnej integrácii európskeho práva do práva slovenského.

Rozhodnutie Komisie tak možno považovať za akt sekundárneho komunitárneho práva, ktoré je záväzným riešením konkrétneho prípadu. Rozhodnutie je však individuálne, pokiaľ sa jedná o okruh svojich účastníkov, jeho konkrétneho obsahu, ako aj pôsobnosti vecnej, teritoriálnej i časovej.

V súdnom konaní presadzovanie a rozhodnutia Komisie sa použije podľa judikatúry ESD právneho poriadku členského štátu, na území ktorého sa rozhodnutie Komisie presadzuje. Právo členského štátu sa aplikuje aj pre presadzovanie vnútroštátnych následkov porušením európskeho súťažného práva.

Podľa konštantnej judikatúry ESD je národný právny poriadok členského štátu rozhodný pre posúdenie otázky právnych následkov v spore o vrátenie štátnej podpory podľa čl. 88 ods. 3) ZES. Európsky súdny dvor uvádza, že členské štáty musia podľa svojho národného práva dovodiť následky vyplývajúce z rozporu s komunitárnym právom po opatrení, ktorým štátna podpora bola poskytnutá, a to pre jeho platnosť.

Prvotné je porušenie komunitárneho práva, resp. rozpor s ním. Národný právny poriadok potom musí v druhej etape rozhodnúť o tom, aké právne následky tento stav má. Takto zistené následky sa netýkajú len vydania podpory, ale tiež platnosti opatrenia, na základe ktorého táto podpora bola poskytnutá. Tieto nároky sa predovšetkým týkajú vzťahu členského štátu ako poskytovateľa podpory a príjemcu podpory. Aplikácia národného práva nesmie zabrániť vo vymáhaní komunitárne predpísaného vymáhania pohľadávok, pretože ide o realizáciu rozhodnutia Komisie v členskom štáte v zmysle čl. 87 ZES.

V prejednáwanej veci ide o vymáhanie štátnej podpory od jej príjemcu, označenej rozhodnutím Komisie ako protiprávnej. Rozhodnutie Komisie sa v takom prípade však stáva len právnym základom žaloby na plnenie voči príjemcovi štátnej podpory. Rozhodnutie Komisie je tak len dôkazným prostriedkom v konaní o tejto žalobe. Súd členského štátu v konaní o žalobe na vrátenie štátnej podpory tak postupuje podľa vlastného procesného predpisu, v danej veci podľa občianskeho súdneho poriadku. V sporovom konaní o vrátenie štátnej podpory tak vykonáva riadne dokazovanie a pre otázku miery „záväznosti“ rozhodnutia Komisie má kľúčovú rolu zisťovanie skutkového stavu, pričom zodpovedanie

tejto otázky sa môže v konaní pred Komisiou a v konaní pred všeobecným súdom podstatne odlišovať. Ďalším dôležitým dôvodom pre odlišnosť zisťovania skutkového stavu je úplne rozdielny charakter konania pred medzi oboma rozdielnymi orgánmi. Zatiaľ čo konanie pred Komisiou je svojim charakterom správnym procesom, konanie pred civilným súdom je konaním sporovým so všetkými dôsledkami. Pokiaľ v konaní pred Komisiou nemal príjemca štátnej podpory ani postavenie vedľajšieho účastníka, má v občianskom súdnom konaní postavenie účastníka občianskeho súdneho konania na strane žalovaného. Žalovaný je preto nielen oprávnený tvrdiť, ale aj navrhovať dôkazy pre jeho tvrdenia. Národný súd ako nezávislý orgán súdnej moci tak rozhoduje na základe zisteného skutkového stavu veci, ktorý môže byť úplne odlišný od zistení Komisie, ako právneho základu pre vymáhanie štátnej podpory od jej prijímateľa.

Mimoriadnym dovolaním je rozhodnutiam oboch inštančných súdov vytýkané, že nerešpektovali ustanovenia komunitárneho práva, ako aj tým, že nerešpektovali jednoznačné znenie § 26 ods. 1 a 2 zákona o štátnej pomoci č. 231/1999 Z. z., v znení zmien a doplnkov.

Dovolací súd sa preto musel predovšetkým zaoberať splnením prvotného dovolacieho dôvodu, a to porušenia komunitárneho práva, resp. rozporu s ním, oboma inštančnými súdmi.

Ako generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní uvádza, v zásade platí, že všeobecný súd je povinný aplikovať a interpretovať ustanovenia právnych predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že má poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu aj ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Ďalej uvádza, že pri výkone súdnej moci je treba prihliadať na interpretáciu prameňov práva EÚ tak, ako je podávaná ESD.

Jedným z najvýznamnejších a najčastejšie aplikovaných všeobecných právnych princípov uplatňujúcich v komunitárnom práve je neprípustnosť akejkoľvek diskriminácie. Ďalšie princípy, ktorých dosah nie je len procesný, boli formulované rozhodnutiami ESD, napr. zásadu *lex posterior derogat priori*, zásadu dobrých mravov, právnej istoty, zásadu retroaktivity, princíp oprávnenej dôvery, právo na obhajobu, princíp legality, princíp hierarchie noriem, princíp práva na súdny prieskum.

Z rozhodnutia Komisie vyplýva, že v konaní dospela k záveru, že S. protiprávne poskytla odpísanie daňového dlhu v prospech F. K., a.s., a porušila článok 88 ods. 3 ZES, ktorá pomoc nie je zlučiteľná so spoločným trhom na základe žiadnej výnimky. Ďalej je v závere, že napriek tomu, že realizácia odpisu daňovým úradom bola pozastavená do ukončenia tohto konania pred Komisiou, dospela Komisia k záveru, že výhoda pre príjemcu vznikla v momente, keď sa daňový úrad rozhodol vzdať časti svojich pohľadávok, a tým poskytnúť pomoc príjemcovi. Týmto momentom bolo nadobudnutie účinnosti dohody s veriteľmi dňa 23. júla 2004. Výhoda príjemcu voči konkurentom spočívala v skutočnosti, že od neho daňový úrad nevymáhal svoje daňové pohľadávky. Ďalej Komisia v závere rozhodnutia uvádza, „aby bol obnovený stav ex ante, štátna pomoc musí byť vymáhaná späť“. V mimoriadnom dovolaní generálny prokurátor uvádza, že základ uplatneného nároku bol daný rozhodnutím Komisie o neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci, pričom podľa § 26 ods. 1 a 2, zákona o štátnej pomoci na základe rozhodnutia Komisie o neoprávnenej pomoci je poskytovateľ povinný vymáhať od príjemcu sumu zodpovedajúcu neoprávnenej pomoci vrátane úroku.

Dňa 21. júla 2006 bola Okresnému súdu Košice II doručená žaloba v právnej veci žalobcu Daňový úrad Košice IV. proti žalovanému F. K., a.s., o zaplatenie 416 515 990 Sk (13 825 797,981 Eur), po zmene návrhu 416 240 071 Sk (13 813 639,148 Eur) s príslušenstvom, titulom vrátenia neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci. V návrhu uviedol, že Krajský súd v Košiciach ako súd konkurzný uznesením č. k. 3V 1/04-17 zo dňa 29. apríla 2004 povolil vyrovnanie dlžníka F. K., a.s. Žalobca v stanovenej lehote prihlásil do vyrovnacieho konania svoju pohľadávku vo výške 640 793 831 Sk. Na vyrovnanom pojednávaní konanom dňa 9. júla 2004 žalobca ako oddelený veriteľ dlžníka v zmysle § 58 ods. 4, 5 zákona č. 328/1991 Zb., o konkurze a vyrovnaní, v znení neskorších predpisov, hlasoval za prijatie návrhu na vyrovnanie. Uznesením konkurzného súdu č. k. 3V 1/04-31 zo dňa 14. júna 2004, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 29. júla 2004, bolo vyrovnanie dlžníka F. K., a.s. potvrdené. Žalovaný v tom čase dlžník bol povinný podľa tohto uznesenia zaplatiť Slovenskej republike – Daňovému riaditeľstvu SR, zastúpeného Daňovým úradom Košice IV, 35% z jeho prihlásenej pohľadávky, t. j. sumu 224 227 841 Sk, ktorú čiastku žalovaný žalobcovi uhradil.

V zmysle § 65a ods. 1 zákona č. 511/1992 Zb., o správe daní a poplatkov v znení neskorších predpisov, správca dane odpíše časť pohľadávky vo výške 416 515 990 Sk

na základe právoplatného uznesenia súdu o potvrdení vyrovnania, ak podľa tohto uznesenia dlžník splnil svoje povinnosti úplne a včas. Komisia Európskych spoločností v Bruseli dňa 07. 06. 2006 vydala Rozhodnutie o štátnej pomoci č. C 25/2005 (ex NN 21/2005) poskytnutej Slovenskou republikou v prospech F. K., a.s. (konečné znenie K(2006)2082).

V zmysle článku 87 ods. 1 Zmluvy o ES pomoc poskytnutá zo strany členského štátu alebo zo štátnych prostriedkov v akejkoľvek forme, ktorá narušuje alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvyhodňuje určité podniky alebo výrobu určitých tovarov, sa považuje za nezlučiteľnú so spoločným trhom, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi. Komisia posúdila odpísanie dlhu odporcovi navrhovateľom za formu použitia štátnych prostriedkov. V rozhodnutí Komisie v časti VII. bod 155 sa uvádza, že Slovenská republika protiprávne poskytla odpísanie daňového dlhu. Komisia označila pomoc za nezlučiteľnú so spoločným trhom na základe žiadnej výnimky ustanovenej v Zmluve o ES. Zároveň bol prijatý záver, že výhoda pre odporcu vznikla v momente, keď žalobca – daňový úrad rozhodol sa vzdať časti svojich pohľadávok, a tým poskytnúť pomoc príjemcovi. Za moment poskytnutia štátnej pomoci označila Komisia deň 23. 07. 2004. Výhoda žalovaného - príjemcu štátnej pomoci spočívala v skutočnosti, že od neho žalobca - poskytovateľ štátnej pomoci nevyháňal svoje daňové pohľadávky.

Obsahom spisu je aj rozhodnutie Komisie zo 7. júna 2006 o štátnej pomoci č. C 25/2005 (ex NN 21/2005) poskytnutej Slovenskou republikou v prospech F. K. a.s., ktorá pomoc mala byť poskytnutá neoprávnene.

V Čl. VI. Hodnotenie, ods. 1. Právomoc komisie, bod 61) rozhodnutia Komisie sa uvádza: „Keďže časť udalostí relevantných pre tento prípad sa odohrala pred vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie 1. mája 2004, Komisia musela najprv určiť, či má právomoc konať v súvislosti so sporným opatrením“. V bode 62) rozhodnutia Komisie sa uvádza: “Opatrenia, ktoré boli uvedené do účinnosti pred pristúpením a nie sú uplatniteľné po pristúpení, Komisia nemôže skúmať ani na základe takzvaného dočasného mechanizmu, ktorý upravuje bod 3 prílohy IV Zmluvy o pristúpení, ani podľa postupov stanovených v článku 88 ZES. Zmluva o pristúpení ani ZES nevyžadujú, ani nesplnomocňujú Komisiu, aby preskúmala tieto opatrenia.“ V bode 63) rozhodnutia Komisie sa uvádza: “Na druhej strane, opatrenia uvedené do účinnosti po pristúpení jasne spadajú podľa ZES do právomoci Komisie. Pre určenie času, kedy bolo určité opatrenie uvedené do činnosti, sa ako relevantné

kritérium používa právne záväzný akt, ktorým príslušný vnútroštátny orgán poskytuje pomoc“.

Komisia pri zisťovaní právomoci dospela k záveru, že právomoc Komisie posudzovať sporné opatrenie podľa článku 88 ZES má, pretože rozhodnutie príslušného orgánu odpísať časť pohľadávok bolo prijaté 9. júla 2004, keď daňový úrad súhlasil s vyrovnaním navrhnutým príjemcom – dlžníkom.

Pri skúmaní dovolacích dôvodov mimoriadneho dovolania Najvyšší súd SR však dospel k úplne inému skutkovému základu potrebného pre vecne správne rozhodnutie o podanom mimoriadneho dovolania.

V prvom rade je potrebné poukázať na odlišnú procesnú situáciu, keď národný súd rozhoduje o uplatnenom nároku v sporovom konaní ako nezávislý orgán súdnej moci na základe úplne iného skutkového stavu veci, a to opísania rozhodujúcich skutočností a označenie dôkazov, ktorých sa žalobca v žalobnom návrhu dovoľáva a následného dokazovania v sporovom konaní podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku. V konaní pred Komisiou žalovaný nemal postavenie účastníka tohto konania, aj keď Komisia nepriamo rozhodovala o jeho povinnostiach vo vzťahu k Slovenskej republike, ktorej Komisia, mimo iného, uložila povinnosť Slovenskej republike neoprávnene poskytnutú štátnu pomoc voči F., a.s., K. vymáhať.

Základ právnej úpravy vrátenia protiprávnej pomoci je obsiahnutý v Nariadení Rady ES č. 659/1999 zo dňa 22. marca 1999, ktoré ustanovuje podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 88 ZES. Podľa čl. 14 ods. 3 citovaného nariadenia má členský štát povinnosť „vymáhanie realizovať bez meškania a v súlade s postupmi vnútroštátneho práva daného členského štátu za predpokladu, že umožnia okamžité vykonanie rozhodnutia Komisie. Na tento účel a v prípade konania na národných súdoch dané členské štáty podniknú všetky potrebné kroky, ktoré sú k dispozícii v ich príslušných právnych systémoch bez dopadu na právo spoločenstva“.

Podľa dôvodov žalobného návrhu bol základ uplatneného nároku daný rozhodnutím Komisie o neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci, ktorá v súlade s ustanovením § 26 zákona o štátnej pomoci bola právnym základom pre vznik povinnosti žalobcu ako

poskytovateľa vymáhať a povinnosti žalovaného ako príjemcu zaplatiť sumu zodpovedajúcu neoprávnenej štátnej pomoci vrátane úroku.

Generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní poukazuje, že povinnosť zabezpečiť prednosť komunitárneho práva sa vzťahuje na všetky vnútroštátne orgány podľa ich pôsobnosti, t. j. pre zákonodarcu zahŕňa povinnosť zrušiť nezlučiteľnú vnútroštátnu právnu normu, pre štátnu správu zákaz takúto normu aplikovať a pre sudcu zákaz takejto norme priznať akékoľvek právne účinky. Ďalej uvádza, že, ak teda súdy oboch inštančných stupňov mali pochybnosti o správnosti rozhodnutia Komisie, ktoré tvorí základ uplatňovaného nároku, mali možnosť postupovať v zmysle oznámenia Komisie k efektívnemu vykonávaniu rozhodnutí Komisie prikazujúcich členským štátom vymáhať neoprávnene poskytnutú a nezlučiteľnú pomoc (2007/C 272/05) uverejnenom v Úradnom vestníku Európskej únie dňa 15. novembra 2007. V zmysle citovaného oznámenia v prípade, že príjemca pomoci napadne vykonanie rozhodnutia v konaniach pred vnútroštátnym súdom z dôvodu, že takéto rozhodnutie je protiprávne, vnútroštátny sudca musí v súlade s čl. 234 ZES požiadať súdny dvor o prejudiciálne konanie o platnosti takéhoto rozhodnutia.

Dovolací súd poukazuje, že v prejednávanej veci rozhodnutím Komisie nebolo žalovanému uložené žiadne plnenie a žalovaný ani nemohol spochybníť toto rozhodnutie. Nebol preto dôvod, aby vnútroštátny sudca požiadal ESD o prejudiciálne konanie o platnosti takéhoto rozhodnutia. V tejto súvislosti treba poznamenať, že ustanovenie § 26 ods. 2 zákona č. 231/1999 Z. z. v znení zmien a doplnkov je právnym nezmyslom, pretože vnútroštátny sudca rozhoduje o žalobe poskytovateľa neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci voči jej príjemcovi o jej vrátenie, a nie o výkone cudzieho správneho rozhodnutia postupom podľa § 250w O. s. p.

Je nepochybné, že posúdenie, či v konkrétnom prípade je, alebo nie je poskytnutá štátna pomoc zlučiteľná so spoločným trhom, prislúcha Komisii. Slovenská republika sa od 1. mája 2004 stala členským štátom Európskej únie. V prejednávanej veci, k neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci malo dôjsť vo vyrovnacom konaní vedenom na majetok dlžníka F. a.s., K., pod sp. zn. 3V 1/04.

Vyrovnacie konanie bolo začaté dňa 7. marca 2004, kedy došiel konkurznému súdu návrh dlžníka F., a.s., K. na jeho začatie a bolo mu pridelená sp. zn. 3V 1/04. Úprava konkurzu a vyrovnania je obsiahnutá v zákone č. 328/1991 Zb., v znení zmien a doplnkov (v

d'alšom texte „ZKV“). Na konanie o podanom návrhu na vyrovnanie sa tak vzťahuje právna úprava ZKV v čase jeho začatia, teda 8. marca 2004. Vymedzenie účelu ZKV spolu s určením jeho cieľu je základným východiskom pre výklad ustanovení zákona (§ 1 ods. 1, § 2 ods. 2). K usporiadaniu majetkových pomerov dlžníka, ktorý sa dostal do úpadku, tak možno len zákonom stanoveným postupom, a to buď konaním vyrovnacím alebo konaním konkurzným.

Podľa § 66g ods. 1 veta prvá ZKV, v prípade, že dlžník, ktorý je podnikateľom, je nepretržite počas 60 dní v predĺžení, je povinný podať návrh na vyhlásenie konkurzu alebo na vyrovnanie. V prejednávanej veci žalovaný ako dlžník návrh na vyrovnanie podal dňa 8. marca 2004, ktorým dňom nastali účinky podania návrhu (§ 49 ods. 1 ZKV). Konkurzný súd uznesením č. k. 3V 1/04 zo dňa 29. apríla 2004 vyrovnanie dlžníka povolil a nastali tak účinky povolenia vyrovnanie (§ 52 ZKV). Následne konkurzný súd uznesením č. k. X. zo dňa 14. júla 2004 potvrdil vyrovnanie dlžníka F. K., a.s., ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 23. júla 2004.

Podľa § 63 ods. 1 ZKV, ak uznesenie o potvrdení vyrovnanie nadobudlo právoplatnosť a dlžník úplne a včas svoje povinnosti splnil, zaniká jeho povinnosť splniť veriteľom časť záväzku, na ktorej nebol povinný podľa obsahu vyrovnanie, a to aj vtedy, ako hlasovali proti prijatiu vyrovnanie alebo sa hlasovaní nezúčastnili. V konaní nebolo sporným, že predpoklady tohto účinku v potvrdení vyrovnanie žalovaný ako dlžník splnil. Za uvedeného skutkového stavu tak došlo k zániku časti pohľadávky žalobcu v súlade so ZKV, ktorý je totiž zákonom nielen procesným, pretože obsahuje ustanovenia, či už súkromného, alebo čiastočne aj verejného práva. Inštančné súdy tak v súlade s ustanovením § 135 ods. 2 O. s. p. pri rozhodovaní o žalobnom návrhu vychádzali z právoplatného rozhodnutia konkurzného súdu. Nad rámec potreby odôvodnenia rozhodnutia dovolací súd uvádza, že sekundárne právo EÚ upravuje cezhraničné konkurzy. V posudzovanej veci boli preto vnútroštátne súdy povinné aplikovať národnú právnu úpravu konkurzného (úpadkového, insolvenčného práva). Vstupom Slovenskej republiky do EÚ tak nedošlo k zmene zákonov v súdnych konaniach už začatých pred vstupom do EÚ (zásada dobrých mravov, zásada, právnej istoty, zásada retroaktivity). Oba inštančné súdy, uznávajúc tieto princípy komunitárneho práva, si tieto princípy v svojich rozhodnutiach plne osvojili, rozhodnutia náležite aj odôvodnili.

Na základe uvedených dôvodov, dovolací súd mimoriadne dovolanie podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

Úspešnému žalovanému priznal náhradu trov dovolacieho konania podľa ustanovenia § 148a ods. 1 O. s. p. za dva úkony právnej pomoci a k tomu prislúchajúcu paušálnu náhradu hotových výdavkov, spolu v sume 66 804, 60 Eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 26. novembra 2009

**JUDr. Štefan Š a t k a, v. r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M. B.